

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-2.

1. במהלך עבודות הרחבה של אחד מכבישי הארץ נחשפו חורבות של יישוב עתיק. בחפירות שערכו ארכאולוגים שהוזעקו למקום התגלו שרידי בית כנסת קדום, אבני בניין שעליהן חרוטות מנורות וכתובות בכתב עברי עתיק. כדי שלא לפגוע בממצאים דרשו הארכאולוגים להטות את מסלולו של הכביש. לדבריהם, הממצאים שהתגלו הם שרידים מן העבר היהודי בארץ-ישראל. לכן יש להקים במקום גן לאומי ובו יוכלו אזרחי המדינה להתבונן בממצאים וללמוד על העבר.

בתגובה לדרישה זו הודיע משרד התחבורה כי התנאים הפיזיים במקום אינם מאפשרים כל שינוי בתוכניות. התכנון המקורי של הכביש הכרחי לשמירה על שלום הנוסעים ועל זרימה יעילה של התחבורה, וכל שינוי עלול להקשות על הנוסעים ואף לסכן אותם. לכן הוחלט שהממצאים הארכאולוגיים יועברו למוזאון מתאים והכביש ייסלל כמתוכנן.

א. ציין והצג את **סוג הלאומיות** (אתנית או פוליטית) שעליו התבססה הדרישה של הארכאולוגים.

הסבר כיצד סוג לאומיות זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את **הזכות** שמשרד התחבורה ביקש לממש בתכנון הכביש.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

פרק ראשון

(1)

א- ציין: לאומיות אתנית

הצג: לאומיות המבוססת על תרבות משותפת. שאיפה לעצמאות

ביסוס מתוך הקטע: "שרידים מן העבר היהודי"

הסבר: המגמה הציבורית של הארכיאולוגים

א- ציין: הזכות לחיים ולביטחון

הצג: חיים, שלום הגוף, רכוש; תחושת ביטחון

ביסוס מתוך הקטע: "כל שינוי (בתוואי הכביש) עלול להקשות על הנוסעים ואף

לסכן אותם"

הסבר: משרד התחבורה דחה את בקשת הארכיאולוגים מפני שהעדיף את שלום

הציבור על השיקול התרבותי

2. מרצה המלמד במכללה תבע בבית משפט השלום את אחת מתלמידותיו. לטענתו, שני ספרים שהיא פרסמה התבססו על תוכן שהוא יצר באמצעות מחקריו ולימד במכללה, וכן על דפי סיכום ותרגול שהוא חיבר. לדבריו, התלמידה לא ביקשה ממנו רשות לעשות כך ולא ציינה את המקור של תוכן הספרים.

בית המשפט קיבל את טענת המרצה ופסק שעל התלמידה לשלם לו פיצוי כספי וגם להסיר מן הספרים את התכנים שהוא כתב. בתגובה, התלמידה פנתה לבית המשפט המחוזי וטענה שאין בספרים שפרסמה תוכן השייך למרצה, והיא שִׁפְּתָה את הסיכומים ואת התרגילים. למרות טענותיה, דחה בית המשפט המחוזי את פנייתה וקבע שהתכנים שייכים למרצה ועל התלמידה לפצותו על השימוש בהם.

א. ציין והצג את **סוג המשפט** (פלילי אִו אזרחי) שהתנהל בבתי המשפט.

הסבר כיצד סוג משפט זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את **הזכות** שבתי המשפט הגנו על מימושה.

הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

(2

א- ציין: משפט אזרחי

הצג: הסבר המשפט האזרחי

ביסוס מתוך הקטע: "בית המשפט קיבל את טענת המרצה ופסק שעל

התלמידה לשלם לו פיצוי כספי" וכו'.

הסבר: קביעת המרצה בקשר לשימוש ללא רשות בחומר שלו התקבלה

א- ציין: הזכות לקניין

הצג: הסבר הזכות, קניין רוחני

ביסוס מתוך הקטע: "התכנים שייכים למרצה"

הסבר: התביעה התקבלה

פרק שני (14 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות:
על שלוש מן השאלות (3-7) לכל שאלה – 9 נקודות
ועל אחת מן השאלות (8-12) לשאלה – 13 נקודות

ענה על שלוש מן השאלות (3-7) בכל תשובה כתוב לפחות שניים-שלושה משפטים.

3. הצג שני ביטויים לאופי היהודי של מדינת ישראל במרחב הציבורי.

(3) ביטוי לאופי היהודי במרחב הציבורי: עברית, לוח שנה

4. הצג את המושגים קואליציה ואופוזיציה.

(4) קואליציה – הגדרה | אופוזיציה – הגדרה

5. הצג הצדקה אחת לקיומה של מדינת לאום דמוקרטית.

(5) הצדקה לקיומה של מדינת לאום דמוקרטית: הזכות לחיי ולביטחון בקשר לעם מאוים

6. הצג יתרון אחד וחיסרון אחד של משאל עם.

(6) יתרון של משאל עם: החלטה ברורה | חסרון של משאל עם: השתלטות הרוב

7. הצג את המושג תרבות פוליטית דמוקרטית.

(7) תרבות פוליטית דמוקרטית: תרבות המקיפה את הדמוקרטיה במובן המשפטי והפוליטי.
נורמות של פלורליזם, סובלנות והסכמיות

אזרחות

y school
בנה לומדים היסוד

ענה על אחת מן השאלות 8-12 , על פי אחד מן האשכולות שלמדת.

8. אשכול: העולם היהודי

הצג את עקרון ההסכמיות.

הסבר כיצד עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי באחת מן הדרכים להתמודדות עם השסע הדתי.

אשכול: העולם היהודי:

הסכמיות בקשר לעם היהודי: מתח בין מכנה משותף לבין פלורליזם

שסע דתי: סטטוס קוו

9. אשכול: תקשורת ופוליטיקה בישראל

הצג את המושג גלובליזציה.

הסבר כיצד הגלובליזציה מחזקת את עצמאות התקשורת בישראל.

אשכול: תקשורת ופוליטיקה בישראל

גלובליזציה: תנועה עולמית של אנשים, סחורות ורעיונות

תגובת נגד: זהות לאומית ודתית

עצמאות התקשורת: הזכות לחופש הביטוי והגנה על השאר הזכויות

גלובליזציה וישראל: עצמאות התקשורת מתחזקת מפני שכמעט אי אפשר לחסום מידע ורעיונות

10. אשכול: בחירות ומפלגות

הצג את המושג **ממשלת אחדות לאומית**.
הסבר כיצד עקרון ההסכמיות מתממש בממשלת אחדות לאומית.

אשכול: בחירות ומפלגות:

ממשלת אחדות לאומית

עקרון ההסכמיות

הקשר בין שני המושגים

11. אשכול: רשויות מקומיות

הצג את תפקיד הממשלה **בקביעת מדיניות ובביצועה**.
הסבר כיצד אחד מן **התפקידים** של הרשויות המקומיות ממשמש את תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות ובביצועה.

אשכול: רשויות מקומיות:

הממשלה קובעת מדיניות ומבצעת אותה

פעילות הרשויות המקומיות בתחום הרווחה

12. אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

הצג את המושג **מבקר המדינה**.
הסבר כיצד הפעילות של מבקר המדינה ממששת את עקרון הפרדת הרשויות.

אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון:

מבקר המדינה | עקרון הפרדת הרשויות | הקשר בין שני המושגים

פרק שלישי (24 נקודות)

שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענה **על פי מה שלמדת**, ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענה **על פי הקטע**.

13 . הצג את הזכות לחירות.

הסבר את **דברי כותב המאמר** בנוגע למימוש של הזכות לחירות.

הצג: הזכות לחירות (החופש בכלל / חופש התנועה / ריבונות האדם על עצמו)

ביסוס: "הן רוצות לעבוד ולהגשים את עצמן"

הסבר: הזכות הכללית לחירות אינה מתגשמת במלואה בציבור הערבי בגלל מגבלות בתחומי התעסוקה והתנועה

14 . הצג את הגישה החברתית-כלכלית ה**סוציאל-דמוקרטית**.

הסבר כיצד גישה זו באה לידי ביטוי בקטע.

הצג: סוציאל-דמוקרטיה

ביסוס: "באמצעות השקעה כספית זו קבעה המדינה להעלות את השכר הממוצע "בחברה הערבית"

הסבר: התערבות המדינה למען זכויות של קבוצה מוחלשת

בהצלחה!

 y school
בנה לומדים היסוד

אזרחות